

MÜZİK TEORİSİ DERSİNE İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME

Arş. Gör. Esin UÇAL CANAKAY*

GİRİŞ

Müzik, kişilik gelişiminde yaşamın her aşamasında önemli bir etkidir. Yapılan birçok araştırma, müziğin psikolojik ve fizyolojik gelişimi etkilediğini ortaya koymaktadır (<http://koryurek.tripod.com>; Akcan, <http://www.sizinti.com.tr>; <http://www.beethovenlives.net>; <http://www.literaturtr.com>; Gromko ve Poorman, <http://users.pullman.com>; Özdemir 1985). Müzik, bireyin toplumsallaşmasında, doğuştan getirdiği yaratıcılık özelliğinin gelişmesinde, kendini ifade etmesinde, anadilini öğrenmesinde, zeka gelişiminde önemli katkılar sağlamaktadır.

Günümüzde hızla değişen çağa ayak uydurabilmek için özgür iradeye sahip, kendini rahatlıkla ifade edebilen, uyumlu, kendine güvenen, üretken, yenilikçi ve yaratıcı bireylerin yetiştirilmesi gerekmektedir. Bireyin gelişiminde önemli payı olan müziğin, bu özellikte bireylerin yetişmesine katkı sağlayabilmesi ancak nitelikli bir eğitim ile mümkün olabilmektedir. Nitelikli müzik eğitimi ise nitelikli müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesine bağlıdır.

Nitelikli bir müzik öğretmeni; ses eğitimi, işitme eğitimi, çalgı eğitimi ve müzik teorisi alanlarında donanımlıdır. Bir müzik öğretmeni, öğreteceği şarkıyı doğru analiz edebilmeli, seslendirebilmeli, çalgısıyla şarkıya eşlik edebilmeli ve farklı türlerdeki müzik eserlerini örnekleyebilmelidir. Bunun için bir müzik öğretmenin sesine ve çalgısına hakim olmasının yanında, şarkıların armonik ve formlar analizini yapabilecek ve eşlik yazabilecek teorik bilgi ile donanımlı olması gerekmektedir.

Müzik, yaratıcılığa yeterince olanak sağlayan sanat dallarından biridir. Besteci, eserini yazma sürecinde tüm yaratıcılığını kullanmakta özgürdür. Ancak yine de yaratıcılığı ile bilgisini birleştirmek zorundadır. Çünkü, belirli bir formda ya da tonda yazılmamış müzik eserlerinin bile bir takım kurallar dahilinde oluşturulduğu görülmektedir. Bu nedenle her bestecinin, eserinde yaratıcılığının yanında, müziğin yapı taşı olan seslerin bir arada kullanımını belirleyen çokseslendirme tekniklerini de uygulaması gerekmektedir.

Teorik bilgi, besteciler kadar müzik öğretmenleri için de önemli bir alandır. Günümüzde Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Müzik Teorisi, Müziksel Yaratma ve Türk Müziği Çokseslendirme derslerinde teorik ve uygulamalı çalışmalar yer almaktadır. Bu derslerde amaç, müzik öğretmeni adaylarının, bir müzik eserini formlar ve armonik açıdan analiz edebilecek ve bir çocuk şarkısına eşlik yazabilecek düzeye ulaşmasını sağlamak, müzikalitesini ve müziksel yaratıcılığını geliştirmektir. Bu dersler içinde özellikle Müzik Teorisi büyük önem taşımaktadır. Çünkü, müzik öğretmeni adaylarının eğitim almaya başladıkları ilk yarıyıldan itibaren bu ders programında yer almaktadır ve sonraki yarıyıllarda göreceği Müziksel Yaratma ve Türk Müziği Çokseslendirme derslerine temel oluşturacak niteliktedir. Bu denli önemli olan bu derse müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda özellikle ağırlık verilmesi

* Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi

gerekirken, yalnızca üç yarıyıl sürmesi, müzik öğretmeni adayları için olumsuz bir durum oluşturmaktadır.

Müzik öğretmeni adaylarının bu dersteki başarı grafiği meslek yaşantılarını da etkileyeceğinden, büyük önem taşımaktadır. Ancak günümüzde başarı dendiğinde yalnızca akademik başarı dikkate alınmakta, öğrencinin okuldaki not ortalaması ile ilgilenilmektedir. Akademik başarıyı etkileyen etmenler göz ardı edilmektedir. Oysa ki, bireyin bulunduğu fiziksel ortam, önceden getirdiği inançlar, değerler ve tutumlar başarı düzeyini etkilemektedir.

Eserpek'e göre (1981: 3), insan parçası olduğu toplumda ve sosyal gruplarda diğer insanlarla etkileşmesinin ürünü olan karmaşık bir varlıktır. İnsan doğduğu andan itibaren hem fizik hem de sosyal çevresiyle etkileşime girmekte ve etkileşme durumunun beklentileri yönünde kişilik özellikleri, tutumlar, davranış biçimleri ve dünya görüşü geliştirecek yönde sosyalleşmektedir.

Tutumlar ve onların oluşması, değişmesi ya da değiştirilmesi ve ölçülmesi genelde psikolojinin, özelde ise sosyal psikolojinin önemli konularından biridir. Tutum, diğer pek çok psikolojik değişken gibi (zeka, güdü vb.), bileşik, doğrudan gözlenemeyen, gözlenen bazı davranışsal göstergelerle vardanan kuramsal bir değişkendir (Erkuş, 2003: 151).

Anderson'a göre tutum, özel bir nesneyle karşılaşıldığında, uygun olan ve olmayan tarzda tepki vermek için bireyin eğilimli olmasını ya da hazırlanmasını sağlayan, orta düzeyde yoğunluğu olan heyecandır (Erkuş, 2003: 153; Anderson, 1988: 43).

Allport, tutumu şöyle tanımlamıştır: Tutum, bireyin ilgili durum ya da nesnelere ilişkin tepkisi üzerinde dinamik ya da yönlendirici bir etki yapan, yaşantı içinde biçimlenmiş bir zihinsel ya da sinirsel hazırlık durumudur (Erkuş, 2003: 151, 152; Allport, 1935).

Kağıtçıbaşı (1988), tutumun gözlenebilen bir davranış olmadığını, davranışa hazırlayıcı bir eğilim olduğunu belirtmiştir.

Doob tutumu, bireyin içinde yaşadığı toplumda önemli olduğu düşünülen örtülü ve güdüleyici bir tepki olarak tanımlamıştır (Tavşancıl, 2002: 66; Doob, 1947).

Bir diğer tanıma göre tutum, öğrenmeyle kazanılan, bireyin davranışlarına yön veren, karar verme sürecinde yanlılığa neden olan bir olgudur (Tavşancıl, 2002: 70; Ülgen, 1994).

Phillips'e göre tutumlar, bir etkinlik için hazırbulunuşluk koşuludur. Tutumlar, bireyin zihninde bulunmakta, birçok düşünce ve davranışa temel oluşturmaktadırlar (Phillips, 2003: 3).

Phillips, tutumların iki şekilde oluşabileceğini belirtmiştir. Birey, ya bir tutum objesiyle etkileşime girerek ya da başkalarının tutumlarından etkilenecek kendi tutumlarını oluşturmaktadır. (Phillips, 2003: 3). Phillips'in tutum oluşturma tanımından yola çıkıldığında, tutumların deneyimler sonucunda oluştuğu ve deneyimler doğrultusunda yönlendiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Tüm bu tanımlar incelendiğinde, tutumların değişebilir ya da değiştirilebilir olduğu görülmektedir. Buna göre, olumsuz tutum olumlu, olumlu tutum ise olumsuz tutuma dönüşebilmektedir. Tutumların, düşünce ve davranışlara temel oluşturduğu, yönlendirdiği dikkate alındığında, bireyin başarıya yönelmesinde olumlu tutum geliştirmenin gerekliliği göze çarpmaktadır.

Yukarıdaki tutum tanımlarına göre, bireyin duygu ve düşünceleri, davranışlarını etkilemektedir. Yani bu duygu ve düşünceler değiştiğinde, davranışlar da değişecektir. Tanımlardan da anlaşıldığı gibi, tutumu oluşturan üç öge vardır:

Bilişsel öge

Duyuşsal öge

Devinişsel öge

Bireyin tutum nesnesine ilişkin inançları, bilgi yapıları ve düşünceleri bilişsel öge olarak adlandırılmaktadır. Bir tutum nesnesiyle ilgili edinilen bilgi, duyguları ve ardından davranışları etkilemektedir. Bu nedenle tutumun oluşumunda ilk basamak sayılabilir.

Duyuşsal öge; hoşlanma, sevme gibi duygusal tepkileri ifade etmektedir. Duyuşsal ögesi ağır basan bir tutumun değişmesi daha zor olmaktadır.

Devinişsel öge, bireyin düşünce ve duyguları doğrultusunda bir tutum nesnesine ilişkin davranış eğilimini ifade etmektedir. Bazı durumlarda düşünce ve duygulara göre davranış gösterilmese de, her bireyde bu düşünce ve duygulara göre davranış gösterme eğilimi bulunmaktadır.

Tutumun bilişsel, duyuşsal ve devinişsel öğeleri arasında iç tutarlılık olduğu varsayılmaktadır. Bu üç tutum ögesi karşılıklı etkileşim içindedir. Birinde değişiklik olduğunda, diğer öğelerde de değişiklik görülmektedir. Örneğin amcasına karşı olumlu tutum geliştirmiş bir çocuk, amcasının önceden bir hırsızlık yaptığını öğrendiğinde (bilişsel öge), onu eskisi gibi sevmez (duyuşsal öge) ve bir daha onunla parka gitmez (devinişsel öge).

Güçlü tutumlarda bu üç öge tam olarak bulunmaktadır. Zayıf tutumlarda ise özellikle devinişsel öge çok zayıf olabilmektedir (Tavşancıl, 2002: 78). Çünkü birey, dış etkenlere bağlı olarak, duygu ve düşüncelerinden farklı yönde davranış gösterebilmektedir. Örneğin, amcasının hırsızlık yaptığını öğrenen çocuk, onunla parka gitmek istemese de amcası üzülmesin diye parka gitmeye devam edebilmektedir.

Etkileşimin doğal sonucu olarak geliştirilen tutumların bireyin başarısını büyük oranda etkilediği birçok araştırma bulgusuyla kanıtlanmıştır.

Phillips (2003) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin müziğe ilişkin tutumları ile onların evlerindeki müziksel ortam ve müzikle ilişkili özgörüleri arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. 2180 öğrenci ile yürütülen çalışmada veriler Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği, Müzik Geçmişi Envanteri ve Müziğe İlişkin Özgörü Ölçeği ile toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında düşük sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin sınıf düzeyi yükseldikçe müziğe ilişkin tutumlarının ve özgörülerinin arttığı görülmektedir. Ayrıca kız öğrencilerin, evlerindeki müziksel

ortamının daha iyi olduğu kaydedilen ve müziğe ilişkin özgörüleri daha olumlu olan tüm sınıflardaki erkek öğrencilere göre müziğe ilişkin daha olumlu tutum geliştirdiği belirlenmiştir. Yüksek sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin evlerindeki müziksel ortam, düşük sosyoekonomik düzeydeki öğrencilere göre anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur.

Bir doktora tezi çalışmasında, müzik eğitimcilerinin tutumlarını ölçmeye yarayacak geçerli ve güvenilir bir müzik tutum ölçeği geliştirme amaçlanmıştır. Thurstone tipi ölçek model alınarak hazırlanan ölçeğin geçerliliği için ellibeş uzman, olumlu görüş belirtmişlerdir. Pilot çalışmadan elde edilen verilerin Sperman Brown formülüyle yapılan analiz sonuçlarına göre ölçeğin güvenirlik katsayısı .72 olarak belirlenmiştir (Rainey, 2002).

Bilen (1995), ilköğretim 4. sınıf düzeyindeki üç grup üzerinde işbirlikli öğrenmenin müzik öğretimi ve güdüsel süreçler üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada gruplardan birinde işbirlikli öğrenme yöntemi, diğerinde nota ile öğrenme yöntemi, bir diğerinde ise kulaktan notalı öğrenme yöntemi uygulanmıştır. Ondört haftalık deney sürecinden sonra uygulanan test sonuçlarına göre işbirlikli öğrenme yönteminin, nota ile öğrenme ve kulaktan notalı öğrenme yöntemlerine göre güzel şarkı söyleyebilme ve müziksel işitme becerilerinin, müziğe ilişkin olumlu tutumların ve müziğe ilişkin güdünün gelişmesi üzerinde daha etkili olduğu saptanmıştır.

Özkal (2000), araştırmasında işbirlikli öğrenme ve geleneksel öğretim yöntemlerinin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersindeki akademik başarıları, benlik kavramları ve tutumları üzerindeki etkileri ve akademik başarıları üzerindeki etkilerinin cinsiyet ile ilişkilerini incelemeyi amaçlamıştır. Öntest-sontest kontrol gruplu deney deseni kullanılan araştırmanın sonunda bu derse ilişkin tutumları ve benlik kavramları üzerinde işbirlikli öğrenme tekniklerinden birlikte öğrenme tekniğinin geleneksel öğretime göre daha etkili olduğu saptanmıştır. İşbirlikli öğrenmenin tutum ve benlik kavramının gelişmesini sağlaması nedeniyle öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersindeki başarıları üzerinde geleneksel öğretime göre daha etkili olduğu belirlenmiştir.

Özmenteş (2005) tarafından gerçekleştirilen çalışmada müzik eğitiminde kullanılan aktif öğrenme yöntemlerinden Dalcroze Eurhythmics öğretiminin; temel müzik bilgilerinin, müziksel işitme becerilerinin, şarkı söyleme becerilerinin, müziğe bedeni ile uyum gösterme becerilerinin, müzik yeteneğine yönelik özgüvenin ve müzik dersine yönelik tutumların gelişimi üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Öntest-sontest kontrol gruplu deneme modelinin kullanıldığı çalışma 31 ve 32 kişilik iki grup üzerinde yapılmıştır. Deney grubunda müziksel öğelerin, beden hareketleri aracılığıyla çalışılmasına karşın, kontrol grubunda bedensel hareket içerikli herhangi bir çalışma yapılmamış; geleneksel şarkı söyleme, nota yazma ve temel müzik bilgilerini öğrenme etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Denel işlemlerden önce ve sonra uygulanan test, ölçek, gözlem ve görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre, Dalcroze Eurhythmics öğretimi, incelenen tüm bağımlı değişkenler üzerinde geleneksel müzik öğretime göre anlamlı düzeyde etkilidir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, öğrenci başarısını etkileyen tutumların ölçülmesinde araç olarak kullanılacak bir tutum ölçeği geliştirmektir.

Eğitim alanında yapılan çalışmalar; ğrenci, ğrenci başarısı, ğrenci başarısını etkileyen etmenler, başarının nasıl artırılacağı gibi konular üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ancak lkemizde, ğrenci başarısını etkileyen etmenlerin lğlmesinde kullanılacak lme araçları konusunda bir boşluk bulunmaktadır. Müzik Teorisi dersine yönelik tutum lğine ise literatürde rastlanılmamıştır. Bu araştırma ile geliştirilen tutum lğinin, başarıyı artırmayı hedefleyen Müzik Teorisi ğretmenlerine işık tutacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Türkiye’de bulunan niversitelerin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında ğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır.

2. Müzik Teorisi dersi ile sınırlıdır.

Sayıtlılar

Bu araştırmada, ğrencilerin Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum lği’ndeki maddeleri gerçek duygu ve düşüncelerini yansıtacak biçimde içtenlikle doldurdıkları sayıtlısından yola çıkılmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırmada, tutum ölçekleri içinde en yaygın olan Likert tipi tutum lği model olarak alınmıştır. 1932’de Rensis Likert tarafından geliştirilmiş olan tutum lğinde birey, her bir ifadeye ne lde katılıp katılmadığını derecelendirmektedir. Ölçekte bulunan ifadeler; tutumun bilişsel, duyuşsal ve devinişsel bileşenlerini ölçebilecek biçimde hazırlanmaktadır.

Likert tipi tutum lğinde, bireylerin ‘evet deme eğilimleri’ni kontrol etmemize olanak sağlaması için ifadelerin tümünü olumlu yönde yazmamak gerekmektedir. ‘Evet deme eğilimi’ insanların az bildikleri konularda, kendilerinden emin olmadıkları için, çeşitli fikirleri kabul etme eğilimidir. Bu eğilim, tutum leklerinin geçerliği bakımından çok önemli bir sorundur (Kağıtbaşı, 1988: 117). Bu nedenle ölçekte bulunan ifadelerin yarısı olumlu, yarısı olumsuz yönde olmalıdır.

Likert tipi tutum lğinde, bireylerin ifadeleri genellikle beş kategori üzerinden derecelendirmesi istenmektedir. Çünkü kategori sayısı beşten aşağı düştükçe ölçek düzeyi açısından bilgi kaybı oluşmakta, yükseldikçe kategoriler arasında belirgin farklılıklar sağlanamamaktadır (Erkuş, 2003: 167). Cevaplayıcılar her ifade için ‘tamamen katılıyorum’, ‘katılıyorum’, ‘kararsızım’, ‘katılmıyorum’ ve ‘kesinlikle katılmıyorum’ biçiminde tepkide bulunmaktadır. Böylece her cevaplayıcı, ölçekteki her ifadenin kapsadığı tutum öğesine katılma/katılmama derecesini bildirmiş olmaktadır (Tezbaşaran, 1997: 9).

Bu araştırmada ölçek maddelerinin oluşumuna temel olması açısından Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi

Anabilim Dalı Lisans Programı 3. ve 4. sınıfında öğrenim gören 70 öğrenciye ‘Müzik Teorisi Dersine İlişkin Düşünceleriniz ve Beklentileriniz’ konulu kompozisyon yazdırılmıştır. Bu kompozisyonlara içerik analizi uygulanarak tutumla ilgili olduğu düşünülen görüşler saptanmıştır. Kompozisyonlardan edinilen görüşlerin yanında önceden geliştirilmiş tutum ölçekleri (Bilen, 1995; Baykul, 1990-1) ve ilgili literatürden de yararlanılarak 56 maddelik bir ölçek oluşturulmuştur.

Ölçek maddeleri oluşturulurken kolay anlaşılabilir, sade bir ifade biçimi kullanılmaya çalışılmıştır. Boş bırakma tepkisi ya da kalıp yargılara dayalı tepkilerden kaçınmak için ölçek maddelerinin yarısı olumlu, yarısı olumsuz ifadelerden oluşmuştur (Tezbaşaran, 1997: 13). Ödeneme uygulamasından sonra amaca hizmet etmeyen, yeterli güvenilirlik ve geçerlikte olmayan maddeler atılacağından, olabildiğince fazla madde yazılmasına çalışılmıştır.

Ölçek, lisans düzeyindeki öğrencilere uygulanacağından her bir ifade için beş kategori belirlenmiştir. Öğrencilerin, ‘hiç katılmıyorum’, ‘katılmıyorum’, ‘az katılıyorum’, ‘katılıyorum’, ‘çok katılıyorum’ kategorilerinden birini seçerek ifadeye katılma derecelerini belirtmeleri planlanmıştır.

Materyale ölçek maddelerinden önce ölçeğin amacı, ölçekteki madde sayısı ve cevaplama şeklini anlatan bir yönerge yazılmıştır. Maddeler, rahat okunabilecek biçimde yönergenin altına eklendikten sonra bu ölçek; üç Müzik Teorisi eğitimi uzmanı, bir müzik eğitimi uzmanı, bir psikolog, bir istatistikçi, üç eğitim bilimci tarafından incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda madde sayısı 56’dan 45’e inmiştir.

Ölçek, son biçimiyle ‘ölçekteki madde sayısının beş katı’ görüşüne uygun olarak (Tavşancıl, 2002: 142), Dokuz Eylül Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dalları’nda öğrenim gören 225 öğrenciye araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen verilere SPSS 12.0 programı kullanılarak madde analizi ve faktör analizi yapılmıştır. Uygulanan 225 tutum ölçeğinin 221’i program tarafından dikkate alınmış, 4’ü kapsam dışı bırakılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

45 maddelik ödeneme formunun Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Ödeneme Formunun Analizi

n	Madde Sayısı	Cronbach Alpha
---	--------------	----------------

		Güvenirlilik Katsayısı
221	45	0.95

Maddelerin ayırt edicilik gücünün belirlenmesi için, madde-test korelasyonu yapılmıştır. Bu analize göre, bir maddeden alınan puanlarla tüm ölçekten alınan puanlar pozitif yönde ve yeterince yüksek bir korelasyon gösteriyorsa, o madde ayırt edici kabul edilmekte ve nihai teste alınmaktadır (Erkuş, 2003: 129). Ebel'e göre madde-test korelasyon katsayısı 0.40 ve daha yüksek değerde maddeler çok iyi ayırt edici maddelerdir; 0.30 ile 0.40 arasındaki maddeler iyi, 0.20 ile 0.30 arasında olan maddeler düzeltilmesi gereken maddelerdir (Erkuş, 2003: 135). Bu araştırmada madde analizine göre madde-test korelasyonu 0.44'ten küçük olan maddelerin ölçekten atılması uygun görülmüştür. Ödeneme formunun analizinde madde-test korelasyonu 0.44'ten küçük çıkan maddeler Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2. Madde-Test Korelasyonu 0.44'ten Küçük Olan Maddelerin Değerleri

Madde Numarası	Madde-Test Korelasyonu
11	0.05
12	0.37
17	0.25
20	0.29
27	0.27
30	0.39
41	0.12
42	0.41

Ödeneme formundaki diğer maddelerin madde-test korelasyonları 0.78 ile 0.44 arasında değerler almaktadır. Bu ölçekte madde-test korelasyonu 0.44 ve üstü değere sahip olan maddeler esas alınmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliğinin saptanabilmesi için faktör analizi yapılmıştır. Büyüköztürk'e göre (2002: 117-118) faktör analizi, aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel tekniktir. Ölçek maddelerinin faktörlerle olan ilişkisi ise faktör yük değeri adı verilen katsayı ile açıklanmaktadır. Aynı yapıyı ölçmeyen maddelerin belirlenmesinde faktör yük değerinin 0.45 ya da daha yüksek olması iyi bir ölçüdür. Ancak az sayıda madde için bu sınır değer 0.30'a kadar indirilebilmektedir.

Madde analizi ve faktör analizinin Likert ölçeğinde kullanılma nedeni, Likert ölçekleme tekniğinin en önemli konusu olan "tek boyutluluk" özelliğini sağlamak içindir. Tek boyutluluk bütün maddelerin aynı tutumu ölçmesi anlamına gelmektedir (Tavşancıl, 2002: 148). Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği için uygulanan faktör analizinde ölçek maddelerinin büyük çoğunluğu tek faktörde toplanmıştır. 43. maddenin faktör yük değeri 0.43 olmasına rağmen birinci faktör içinde yer alması uygun görüldüğünden, sınır değer 0.43 olarak belirlenmiştir.

Birinci faktörde toplanan maddelerin faktör yük değerleri Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3. Birinci Faktörde Toplanan Maddelerin Faktör Yük Değerleri

Madde Numarası	Faktör Yük Değeri	Madde Numarası	Faktör Yük Değeri	Madde Numarası	Faktör Yük Değeri
1	,833	16	,589	31	,581
2	,777	17		32	,731
3	,742	18	,662	33	,797
4	,660	19	,647	34	,836
5	,825	20		35	,743
6	,655	21	,558	36	,734
7	,524	22	,655	37	,651
8	,673	23	,513	38	,729

9	,661	24	,446	39	,508
10	,661	25	,648	40	,749
11		26	,454	41	
12		27		42	
13	,701	28	,594	43	,435
14	,760	29	,538	44	,498
15	,693	30		45	,469

Bu sonuç, tutum ölçeğinin tek boyutluluk özelliğini sağlayarak yapı geçerliğinin yüksek olduğunu kanıtlamaktadır. Ayrıca madde-test korelasyonu düşük çıkan maddelerin, faktör analizinde birinci faktörde toplanmadığı görülmüştür. Faktör analizine göre birinci faktörde toplanmayan maddeler ile madde-test korelasyonu düşük çıkan maddelerin aynı olduğu görülmektedir. Bu nedenle, bu maddelerin ölçekten atılması uygun bulunmuştur. Bu durumda nihai ölçekte 37 madde kalmıştır. Bu maddeler için tekrar analiz yapılarak madde-test korelasyonları ve Cronbach Alpha güvenirlik katsayısına bakılmıştır. Nihai ölçeğin ilk 10 maddesi örnek olması amacıyla, Ek: 1’de sunulmuştur.

Nihai ölçege ait analiz sonuçları Tablo 4 ve Tablo 5’te görülmektedir.

Tablo 4. Nihai Ölçeğin Analizi

n	Madde Sayısı	Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı
221	37	0.96

Tablo 5. Nihai Ölçekteki Maddelerin Madde-Test Korelasyonu Analiz Sonuçları

Madde	Madde-Test	Madde	Madde-Test
-------	------------	-------	------------

Numarası	Korelasyonu	Numarası	Korelasyonu
1	,809	24	,414
2	,750	25	,603
3	,706	26	,427
4	,623	28	,552
5	,801	29	,500
6	,623	31	,540
7	,469	32	,705
8	,642	33	,789
9	,631	34	,812
10	,619	35	,733
13	,669	36	,709
14	,728	37	,623
15	,651	38	,707
16	,563	39	,467
18	,633	40	,718
19	,615	43	,421
21	,523	44	,472
22	,621	45	,483
23	,480		

Madde-test korelasyonu ve faktör analizi sonuçlarına bakılarak ölçekten atılan maddeler incelendiğinde, bu maddelerin, öğrencinin Müzik Teorisi dersine ilişkin tutumu dışında başka değişkenleri ölçtüğü söylenebilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bireyin düşünce ve davranışlarına temel oluşturan tutumların, bireyin öğrenmesi ile büyük oranda ilgili olduğu bilinmektedir. Günümüzde göz ardı edilen bireyin tutumlarının bilinmesi ve buna bağlı olarak öğretim sürecinde gerekli düzenlemelerin yapılabilmesi için tutumların ölçülmesi gerekmektedir.

Bu nedenle bu araştırmada, müzik öğretmeni adayları için büyük önem taşıyan Müzik Teorisi dersine ilişkin tutumlarının ölçülmesine yönelik bir tutum ölçeği geliştirilmiştir. 45 maddeden oluşan öndeneme formunun uygulanmasından sonra yapılan istatistiksel çözümlenmelerde madde-test korelasyonu 0.41'den küçük olan maddelerin atılmasıyla, Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı $\alpha = 0.96$ olan bir tutum ölçeği elde edilmiştir. Bu sonuç, Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeğinin yeterli derecede geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Öndeneme formuna uygulanan faktör analizi sonuçlarına bakıldığında, tek faktörde toplanmayan maddelerin madde-test korelasyonu düşük olan maddeler olduğu görülmüş ve bu maddeler atıldığında, ölçekteki tüm maddeler tek faktörde toplanmıştır.

Geçerlik ve güvenirliği saptanmış bu tutum ölçeğinin Müzik Teorisi derslerini yürüten öğretim elemanlarına, bu alanda bilimsel çalışmalar yapan araştırmacılara ve tüm müzik öğretmeni adaylarına faydalı olacağı umulmaktadır.

Araştırma süresince elde edilen bilgi ve verilere dayanarak, müzik eğitiminin temelini oluşturan Müzik Teorisi gibi teorik derslerin haftalık ders saatlerinin ve öğretim programı içerisindeki süresinin artması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca, müzik eğitimi alanında akademik çalışma yapanların ve lisansüstü eğitim görenlerin ölçek geliştirme çalışmalarına daha fazla yer vermelerinin eğitime katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

1. BAYKUL, Y. (1990-1). **İlkokul Beşinci Sınıftan Lise ve Dengi Okulların Son Sınıflarına Kadar Matematik ve Fen Derslerine Karşı Tutumda Görülen Değişmeler ve Öğrenci Seçme Sınavındaki Başarı ile İlişkili Olduğu Düşünülen Bazı Faktörler**, ÖSYM Yayınları, Ankara.

2. BİLEN, S. (1995). İşbirlikli Öğrenmenin Müzik Öğretimi ve Güdusel Süreçler Üzerindeki Etkileri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.

3. BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2002). **Veri Analizi El Kitabı**, Pegema Yayıncılık, Ankara.
4. ERKUŞ, A. (2003). **Psikometri Üzerine Yazılar**, Türk Psikologlar Derneği Yayınları No: 24, Ankara.
5. ESERPEK, A. (1981). **Eğitimin Yeni Tutum Geliştirmede Etkinlik Derecesi**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları No: 314, Ankara.
6. KAĞITÇIBAŞI, Ç. (1988). **İnsan ve İnsanlar**, İstanbul Matbaası, İstanbul.
7. ÖZDEMİR, S. (1985). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Müzik Eğitiminin Anadil Eğitimine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
8. ÖZKAL, N. (2000). İşbirlikli Öğrenmenin Sosyal Bilgilere İlişkin Benlik Kavramı, Tutumlar ve Akademik Başarı Üzerindeki Etkileri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
9. ÖZMENTEŞ, G. (2005). Dalcroze Eurhythmics Öğretiminin Müziksel Beceriler, Müzik Dersine İlişkin Tutumlar ve Müzik Yeteneğine İlişkin Özgüven Üzerindeki Etkileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
10. PHILLIPS, S. L. (2003). Contributing Factors to Music Attitude in Sixth, Seventh and Eighth Grade Students, Non-published Dissertation, Iowa.
11. RAINEY, V. J. (2002). The Development of The Rainey Musical Attitude Scale, Using The Thurstone Scale as a Model, To Measure Attitudes of Music Educators and Principals Toward The Value of Music in The North Carolina Public School Curriculum. Nonpublished Dissertation, The University of North Carolina.
12. TAVŞANCIL, E. (2002). **Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi**, Nobel Yayın, Ankara.
13. TEZBAŞARAN, A. A. (1997). **Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu**, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara.

İNTERNET KAYNAKÇASI

1. AKCAN, A. (Tarihsiz). Müziğin Gücü. <<http://www.sizinti.com.tr/konular/00/mayis/muzik.html>> (Şubat 2002).
2. GROMKO, J. E. ve POORMAN, A. S. (1998). The Effect of Music Training on Preschoolers' Spatial-Temporal Task Performance. <<http://users.pullman.com/digitalvistas/ecmresearch.htm>> (Nisan 2003).

3. <http://www.beethovenlives.net/Muzik_esliginde_yasam_daha_guzel.htm>
(Şubat 2003).
4. <http://www.literaturtr.com/litweb/literatur/mak_goster.php?makno=428>
(Ocak 2003).
5. Yaratıcılığın Faydaları. <<http://koryurek.tripod.com/YARATICILIK.htm>>
(Ocak 2003).

EK: 1*

MÜZİK TEORİSİ DERSİNE İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Az katılıyorum	Katılıyorum	Çok katılıyorum
---	-------------------------	---------------------	-----------------------	--------------------	------------------------

* Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği'nin ilk 10 maddesi örnek olarak verilmiştir.

1. Müzik Teorisi, sevdiğim dersler arasındadır.					
2. Müzik Teorisi dersi, başarılı olduğum bir derstir.					
3. Müzik Teorisi, sıkıcı bir derstir.					
4. Müzik Teorisi, zevkli bir ders değildir.					
5. Müzik Teorisi, en çok ilgi duyduğum dersler arasındadır.					
6. Müzik Teorisi dersleri, kolay anlaşılır derslerden biridir.					
7. Müzik Teorisi, gerekli derslerden biri değildir.					
8. Müzik Teorisi, zorlandığım dersler arasındadır.					
9. Müzik Teorisi dersi, bende stres yaratır.					
10. Müzik Teorisi ders saatlerinin daha çok olmasını isterim.					